

Ryszard S z t y c h m i l e r, *Istotne obowiązki małżeńskie*, Warszawa 1997, s. 549.

Publikacja jest systematyczną refleksją nad zrozumieniem istotnych obowiązków małżeńskich, przede wszystkim w ich wymiarze prawno-kanonicznym. Dlatego też pozostaje wielką pomocą w prawidłowej interpretacji słynnego już kan. 1095 z *Kodeksu prawa kanonicznego* Jana Pawła II, poprzez co będzie niewątpliwie bardzo przydatną dla pracowników trybunałów kościelnych, tym bardziej, iż sam autor jest również oficjałem Metropolitalnego Sądu Archidiecezji Warmińskiej.

Książka składa się ze wstępu oraz z jedenastu rozdziałów o różnej długości. Całość jest poprzedzona słowem abpa E. Piszczka, metropolity warmińskiego.

Pierwsze strony monografii są poświęcone kryzysowi rodziny, w szczególności kryzysowi małżeństwa, co mobilizuje do refleksji nad istotnymi obowiązkami

mażeńskimi. Po promulgowaniu nowego *Kodeksu* w 1983 r., pomimo istnienia doktryny tradycyjnej, nie ma precyzyjnego spisu obowiązków małżeńskich. Książka chce ukazać, że nie jest łatwe jego sporządzenie, a samą pracę trzeba widzieć jako odważną próbę jego systematycznego opracowania. Metoda pracy profesora Sztymilera jest zasadniczo historyczno-kanoniczna, obejmuje również elementy teologii pastoralnej, socjologii oraz nauk o rodzinie.

W pierwszym, dość długi rozdziale (ss. 17-203), zaprezentowano genezę oraz teologiczno-kanoniczny fundament kan. 1095, 2 i 3 a także wyliczono liczne źródła konsultowane przez Autora w opracowaniu monografii. Kończy go prezentacja rozumienia obowiązków małżeńskich w sentencjach Trybunału Apostolskiego Roty Rzymskiej oraz wybranych trybunałów metropolitalnych w Polsce.

W drugim rozdziale przeanalizowano obowiązki małżeńskie. Po analizie doktryny tradycyjnej i współczesnej Autor wyjaśnia, jak należy widzieć dzisiaj cele i istotne przymioty małżeństwa.

Zakres obowiązków małżeńskich to przedmiot trzeciego rozdziału, w którym Autor stara się wyodrębnić analizowane obowiązki. Nie podaje ich KPK z 1983 ani też *Kodeks kościołów wschodnich* z 1990 r., co więcej prawodawca kościelny Jan Paweł II wyjaśnia, iż obowiązek wypracowania doktryny o obowiązkach małżeńskich należy do kanonistów. Dlatego monografia przedstawia zasługi w tej materii kanonistyki polskiej (Góralski, Żurowski).

W następnym rozdział podjęto temat znaczenia społecznego i prawnego, szczególnie procesowego, obowiązków małżeńskich, starając się określić obowiązki istotne i nieistotne życia małżeńskiego.

Rozdział piąty jest poświęcony świadomości społecznej w zakresie obowiązków małżeńskich, a przeprowadzone badania socjologiczne ukazują stopień ich znajomości i akceptacji w społeczeństwie.

W rozdziale szóstym podjęto problem przygotowania do realizacji obowiązków w małżeństwie, określono podmioty odpowiedzialne za przygotowanie do życia w rodzinie oraz przedstawiono etapy duszpasterskiego przygotowania do podjęcia obowiązków małżeńskich.

Przyczyny niezdolności do podjęcia istotnych obowiązków małżeńskich omawia rozdział siódmy. Autor określa i przedstawia szereg zaburzeń, które sprawią niezdolność podmiotu do małżeństwa.

W kolejnych rozdziałach (VIII, IX, X) została podjęta następująca tematyka: istotne obowiązki małżeńskie a zawieranie małżeństwa, istotne obowiązki małżeńskie a życie małżonków oraz obowiązki małżeńskie a sprawy o nieważność małżeństwa.

W ostatnim, jedenasty rozdziale, przedstawiono uwarunkowania i konsekwencje przyjęcia współczesnej nauki Kościoła o zakresie i znaczeniu obowiązków małżeńskich.

Niewątpliwie kan. 1095 jest dziś najbardziej dyskutowanym w całej kanonistyce. Obowiązkiem trybunałów kościelnych jest troska o jego prawidłową interpretację a przede wszystkim o jego sprawiedliwą aplikację w procesach kościelnych, ponieważ obowiązki małżeńskie pozostają tymi, bez których nie może istnieć wspólnota małżeńska. W ten sposób monografia profesora Sztymilera wydaje się odpowiadać licznym oczekiwaniom jej odbiorców oraz należy ją zaliczyć do ważnych publikacji w polskiej kanonistyce. Dodatkową wartość przydaje jej

wykorzystanie badań socjologicznych, których wyniki inspirują do podejmowania działań duszpasterskich. Prawo Kościoła ma bowiem jako zasadniczy swój cel słu-
żenie *salus animarum*.

Ks. Tomasz Rozkrut